

MINISTERIE VAN LANDBOUW
Bestuur voor Landbouwkundig Onderzoek
Kommissie voor Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek
in de Zeevisserij (T.W.O.Z.)
(Voorzitter : F. LIEVENS, directeur-generaal)

**PROEVEN MET STAANDE WARNETTEN
VOOR TONG**

R. FONTEYNE & G. VANDEN BROUCKE

Onderwerkgroep "Techniek in de Zeevisserij"

Mededelingen van het Rijksstation voor Zeevisserij (CLO Gent)

Publikatie nr 121-TZ/77, 1976.

MINISTERIE VAN LANDBOUW
Bestuur voor Landbouwkundig Onderzoek
Kommissie voor Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek
in de Zeevisserij (T.W.O.Z.)
(Voorzitter : F. LIEVENS, directeur-generaal)

**PROEVEN MET STAANDE WARNETTEN
VOOR TONG**

R. FONTEYNE & G. VANDEN BROUCKE

Onderwerkgroep "Techniek in de Zeevisserij"

Mededelingen van het Rijksstation voor Zeevisserij (CLO Gent)

Publikatie nr 121-TZ/77, 1976.

D/1976/0889/9

Inleiding.

In 1975 werd door de Commissie T.W.O.Z. een eerste rapport gepubliceerd over staande-warnetten (VANDEN BROUCKE, 1975).

Hierin werden de voornaamste voor- en nadelen van deze visserij-methode besproken, werden de netten en optuiging voor de visserij op tong en gul beschreven en werd de visserijtechniek uiteengezet.

In het voorjaar van 1976 werden enkele oriënterende proeven met staande-warnetten voor tong op de Belgische kust uitgevoerd.

In onderhavig rapport wordt de doelstelling van de proeven vermeld, worden het vistuig en de optuiging, de visserijtechniek en de proefomstandigheden besproken en worden tenslotte de resultaten weergegeven en enkele besluiten getrokken.

§ 1. Doelstelling.

De proefvisserijen hadden tot doel de mogelijkheid van het vissen met staande-warnetten op tong op de Belgische kust met Belgische kustvaartuigen te onderzoeken.

Het uitgangspunt van deze proefreizen was het op punt stellen van de optuiging en de visserijtechniek bij deze visserijmethode. Tevens maakten deze reizen het mogelijk een eerste idee te krijgen omtrent de vangmatigheid van deze netten.

Het onderzoeksproject voorzag aanvankelijk proefvisserijen bedreven door drie vaartuigen respectievelijk op visplaatsen voor de westkust, de middenkust en de oostkust. Door een te kleine tong-

stapel moesten de proeven op de midden- en oostkust echter voortijdig worden stopgezet. Niettemin leverden de drie proefreizen op deze plaatsen relevante gegevens met betrekking tot de optuiging en de visserijtechniek die dan tijdens de verdere reizen op de westkust op punt werden gesteld.

§ 2. Vistuig en optuiging.

De staande-warnetten voor de tongvisserij zijn enkelvoudige netten met volgende karakteristieken :

- lengte bovenpees : 60 m
- hoogte : 60 cm
- maaswijdte : 11 cm
- breedte : 2.000 mazen ; diepte 10,5 mazen
- aangeslagen aan - bovenpees : 5 mazen op 15 cm (figuur 1)
- onderpees : 5 mazen op 16 cm

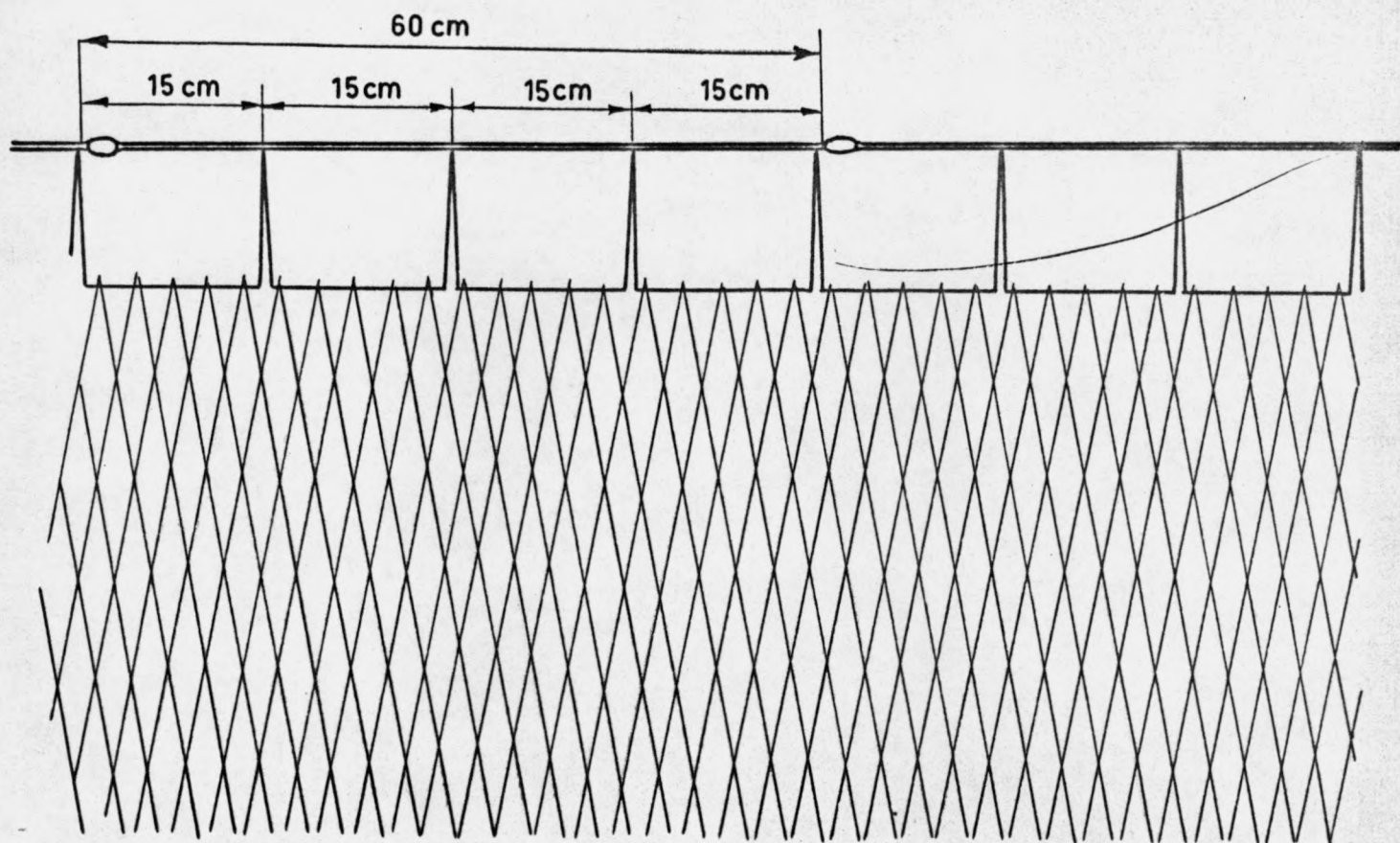
Het net heeft een dubbele bovenpees waartussen per 60 cm een vlottertje is vastgemaakt. Deze bevestiging, afgebeeld in figuur 2, verhindert het verwarren van de vlottertjes in het net.

De onderpees wordt gevormd door soepel loodkoord die de oneffenheden van de bodem volgt en waardoor ontsnapping van de tong onder het net wordt voorkomen. Daar de oorspronkelijke netten ontworpen werden voor de visvangst in een gebied met slechts geringe stroming (de Waddenzee), diende naast de oorspronkelijke onderpees (\emptyset 4 mm) een tweede loodkoord (\emptyset 8 mm) bevestigd, teneinde het net vast op de bodem te houden bij gebruik op onze kust.

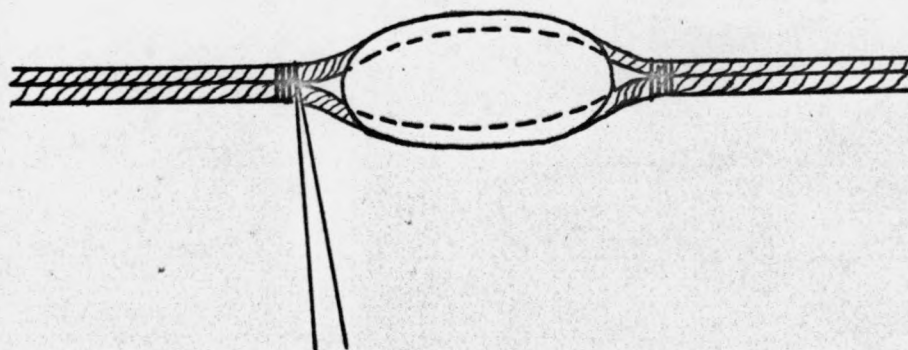
§ 3. Visserijtechniek.

Figuur 3 geeft een totaalbeeld van de uitgezette staande-warnetten. Het complete vistuig bestaat uit :

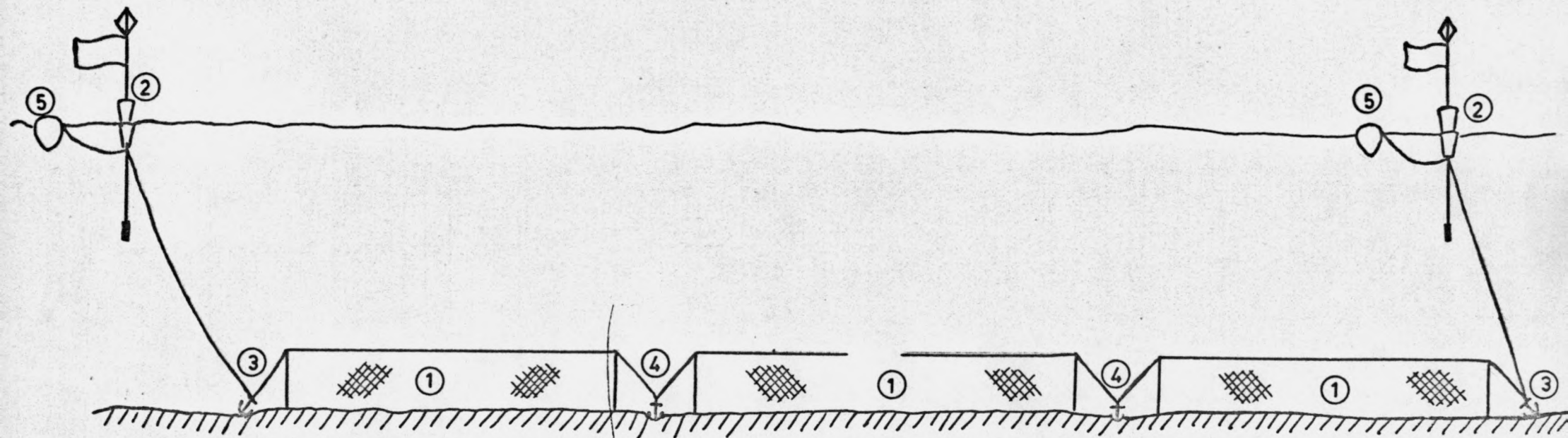
Figuur 1 _ Aanslaan van het net aan de bovenpees

Figuur 2 _ Bevestiging van de vlotters

Figuur 3 _ Totaalbeeld van de uitgezette staande _ warnetten

- een aantal netten (1)
- een boei (2) aan het begin en einde van elk stel netten
- de verankering van de boeien (3) en van de netten (4).

Alvorens het vistuig te vieren worden de netten opgeschoten op houten vorken. De bovenhoek van het eerste net wordt door middel van gevlochten nylonkoord met het boeianker verbonden (3). Aan dit anker is tevens de boei (2) vastgemaakt. Deze boei bestaat uit een bamboe stok van 3,80 m voorzien van een aangepaste bevolting. De stabiliteit wordt verzekerd door ketting onderaan de stok. Een radar-reflektor en een vlag vergemakkelijken het lokaliseren van het vistuig. Aan de boei kan tevens een vlotter (5) worden bevestigd om het opvissen door middel van een dreghaak te vergemakkelijken. Het einde van het eerste net wordt via een ankertje (4) met het tweede net verbonden ; het tweede net wordt op dezelfde wijze bevestigd aan het derde enz. Het einde van het laatste net wordt opnieuw met een boeianker verbonden. Dit anker dient tevens als verankering van de tweede boei (2) die het einde van het stel netten aanduidt.

Het vistuig wordt gevierd terwijl het vaartuig langzaam vaart. Bij voldoende tij volstaat het zelfs het vaartuig te laten afdrijven.

Na het overboord zetten van de eerste boei en zijn verankering worden de netten na elkaar van de vorken gevierd. Tenslotte wordt ook de tweede boei in het water gezet.

Bij het binnenzetten wordt eerst de eerste boei aan boord gebracht. Vervolgens worden de netten via een hydraulisch of elektrisch aangedreven lier binnengewonden. Tijdens de proeven geschiedde het binnenhalen van de netten echter met de hand. Bij het binnenwinden worden tevens de ankers van de netten losgemaakt.

§ 4. Proefomstandigheden.

A. Vaartuig.

De proeven werden uitgevoerd aan boord van commerciële vaartuigen.

Het vaartuig dat de meeste proefvisserijen ondernam is een hekbokker met een brutotonnemaat van 29,91 BT en een motorvermogen van 200 PK. Twee andere hekbokkers met een brutotonnemaat van respectievelijk 29,30 BT en 29,91 BT en een motorvermogen van 200 PK en 150 PK, namen aanvankelijk eveneens aan de proeven deel, doch dienden na een paar reizen de proeven te staken wegens de te geringe tongenstand.

B. Visplaats.

Er werd gevist op een diepte van 5 tot 10 m voor de Belgische westkust.

C. Weersomstandigheden.

De proeven werden uitgevoerd bij mooi weer en kalme zee. De windkracht varieerde van W tot Z en had een kracht van 1 tot 4 Beaufort.

§ 5. Resultaten.

De proeven werden uitgevoerd met een stel bestaande uit 3 netten. Deze werden 's avonds rond 20 uur weggezet en 's morgens tussen 5 uur en 6 uur terug aan boord gehaald. Ondertussen werd de normale bokkenvisserij op tong bedreven, hetgeen tevens toeliet de visnamigheid

van de staande-warnetten in zekere mate te beoordelen. Wel moet worden gesteld dat de uitgevoerde proeven tot doel hadden de visserij-techniek op punt te stellen en niet het bepalen van de vangstcapaciteiten. Het afwegen van de commerciële mogelijkheden van de staande-warnetten tegenover die van de bokkenvisserij vereist trouwens een commerciële uitvoering van de proeven. Factoren als aantal netten, beviste oppervlakte, visgrond, bemanning, mechanisering van het vieren en winden enz. dienen dan ook aan het gestelde doel te worden aangepast.

Onderstaande tabel geeft de resultaten weer van 4 proefreizen.

Reis	1	2	3	4
Tong (kg)	5,5	10,5	8,5	11
Tarbot (kg)			8,5	5
kleine tarbot (kg)	3,5		16,5	6
Tong - bokken (kg) (4 m korrestok)	70	80	65	60
Bijvangst :	Schol, schar, griet, gul,			

Bij de reizen 3 en 4 werd een extra loodkoord (\emptyset 8 mm) aan de onderpees bevestigd. Hierdoor nam vooral de vangst aan tarbot toe. Door het verzwaren van de onderpees verwarde tevens minder zee-wier, zeesterren, zeeëgels enz. in het net. Dit resulteerde in een niet geringe tijdswinst bij het terug klaarmaken van de netten.

§ 6. Besluiten.

De proeven hebben aangetoond dat bij een voldoende grote stock-dichtheid een rendabele visserij met staande warnetten op de Belgische kust mogelijk is. Daar het hier om een passieve vismethode gaat is deze visserij slechts mogelijk tijdens het zich verplaatsen van de vis,

bv. van en naar de paaiplaatsen in het voorjaar, zodat terecht van een seizoenvisserij kan worden gesproken.

De voornaamste voordelen van deze visserijmethoden zijn (Vanden Broucke, 1975) :

- Visgronden kunnen bevist worden die met sleepnetten niet te bevissen zijn. Er kan bv. rond wrakken, in de stenen en in scherpe grond worden gevist.

- Alleen grote individuen worden gevangen. De tijdens de proefreis gevangen tongen hadden een grootte van 30 cm en meer. De eerder geringe vangsten laten echter moeilijk een juiste evaluatie van de selektiviteit toe. Tijdens het kuitschieten wordt tong niet gevangen, zodat een zekere bescherming van de stock mogelijk is.

- Eens de netten zijn weggeschoten, wordt het anker gevierd en de motor stilgelegd ; hetgeen een besparing van brandstof betekent.

- De vis wordt niet beschadigd door het slepen of door bijvangsten en dit beïnvloedt de kwaliteit in een gunstige zin.

- De bemanning heeft geen zwaar werk en heeft praktisch normale slaapuren tijdens de tongvisserij.

- Een vlotte omschakeling naar andere vismethoden is mogelijk.

- Er is een relatief lage investering wat betreft net en op-
tuiging.

Als nadelen kunnen worden opgesomd :

- Het vaartuig mag niet te groot zijn, daar vlot moet worden gemanoeuvreed.

- Deze visserij vereist een juiste plaatsbepaling van visgronden en wrakken ; een decca-installatie is dan ook noodzakelijk.
- Er kan slechts gevist worden tot windkracht 5 à 6 Beaufort : het manoeuvreren met het vaartuig wordt belemmerd en tijdens het binnenhalen kan het net scheuren door het slingeren van het vaartuig.
- De wrakken moeten niet alleen gekend zijn t. a. v. de plaatsbepaling, maar ook de oriëntatie moet zoveel mogelijk worden omschreven. Daarom is het aanbevolen een sonar te installeren. Deze sonar kan de onnauwkeurigheid van de decca (nachteffect en kusteffect) ondervangen.
- De vangmatigheid vermindert bij te grote stroming (afhankelijk van de plaats, stroomtij, kranktij).
- Het opschieten en kontroleren van de netten om terug visklaar te komen vergt enige tijd en werk.

Bibliografie.

- VANDEN BROUCKE, G., 1975 - Gegevens over staande-warnetten - Mededelingen van het Rijksstation voor Zeevisserij (CLO Gent), Publikatie nr 116 - TZ/74, 1975.

